

VESTNIK

SOKOLSKE ŽUPE CELJE

LETO IX.

• CELJE 5. OKTOBRA 1939

• ŠTEV. 8

Bo.:

Zagreb, 15. oktobra 1934

Korakamo mimo krste, ki jo stražijo vojaški dostojanstveniki in Sokoli. Obložena je z venci in cvetjem. V prsih me stisne, ko stojim tako blizu Njega, najraje bi se vrgel na krsto, jo objel in izkričal svojo boleost. Toda ne, ni mogoče, ni časa, za mano stoje še deset-tisoči in deset-tisoči hrvatskih seljakov in seljakinj, ki bi radi videli Njega.

Poslednji pozdrav od domovine

S pogledom uprtim v tla se hitro oddaljim, bežim, da skoro tečem po promenadi, se nenadoma ustavim, obrnem proti kolodvoru, na katerem plapolja v jesenskem vetru črna zastava in kjer leži On.

Polagoma se dani. Še vedno strmim v belo poslopje. Že je dan, cestne svetilke, zavite v črni flor, še vedno gore.

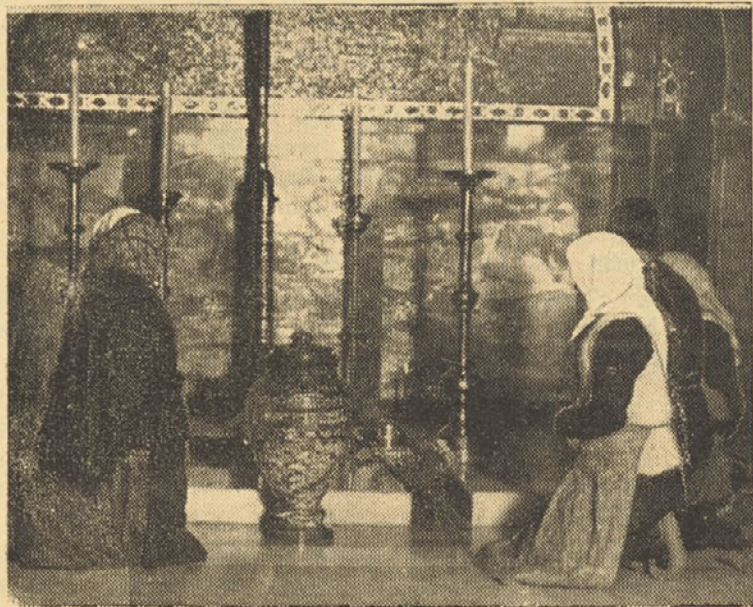
Listje, ki ga veter trga z drevja poleg svetilk v velikih množinah zasipava zagrebške ulice.

Nekaj jesenskih listov se zamota v črn flor cestnih svetilk, ko da bi hoteli strgati ta znak žalosti in vprašati: »Ali je mogoče?«

Da, bilo je pred petimi leti.

Hladnim osvajaškim dušam so prijateljstva samo začasne taktične potrebe, ki jih brez sentimentalnosti preko noči spremenijo v sovrašтво, ko se jim zazdi, da je napočil pravi čas. »Naša misel«.

Narod moli ...

Bogomilu Kajzelju v spomin

19. septembra smo Te spremili na zadnjo pot. Tema je že padla nad Sv. Križ, ko smo izročili Tvoje zemske ostanke materi zemlji, opominjajoč jo, da ji dajemo svojega zvestega brata, ki ga bomo težko pogrešali.

V imenu SSKJ in celjske župe se je od br. Kajzelja poslovil župni starešina br. Jože Smertnik s temi besedami:

Ko se odigravajo v svetu veliki historični dogodki, ki pretresajo ves svet, ko nam skrb za našo domovino nalaga posebno težke naloge, v trenutku, ko domovina potrebuje najboljše svoje zveste sinove in preizkušene borce — v tem trenutku, si se ljubi brat Bogomil, moral odzvati višjemu pozivu — in za vedno zapustiti svojo ljubljeno rodbino in svoje brate Sokole.

Že v zgodnji mladosti je zaplamtela v Tvojem srcu ljubezen do sokolske stvari. In od tedaj naprej si vsak dan usmerjal možati svoj korak v sokolsko delavnico, kjer si delal kot sokolski vzgojitelj in kot sokolski starešina, vstvarjal kot mravlja, z žilavo vztrajnostjo in veseljem — vse prav do svojega poslednjega diha. Samo smrt Te je mogla ločiti od Sokola in ljubljene Ti rodbine.

Toda ljubi brat Bogomil! Smrt Te ni oddvojila od nas, Tvojih

bratov, Tvojih prijateljev. Tvoj lik živi dalje med nami in bo živel, zakaj Tvoje delo, Tvoj vzor — je za vedno zapisan v zgodovino sokolstva. Pripovedovali bomo naši deci in sokolskemu naraščaju o Tvoji veliki ljubezni do Sokola in do lepe jugoslovenske domovine, o ljubezni, ki ni imela nobenih meja, ki je bila neizčrpna, ki je bila tako neizmerna, da si se ji ves, prav ves žrtvoval, zapostavljajoč vse svoje lastne interese. Castili bomo spomin na Te, na Tvojo sokolsko odločnost in neustrašenost s tem, da bomo vedno in povsod odločni narodni borci proti vsem in proti vsakomur, ki bi kakorkoli skušal rušiti našo narodno svobodo.

V imenu Saveza SKJ in Celjske sokolske župe se poslavljam od Tebe, ljubi brat Bogomil. Počivaj v miru, v svobodni domači zemlji, ki si jo tako zvesto ljubil!

B. R.:

Naša moč

Po hitrem in neprirodnem vzponu, ki ga je doživelo jugoslovensko sokolstvo po reorganizaciji v Savez Sokola kraljevine Jugoslavije v letih 1930. do 1934., je nastala doba silnega upadanja. Mnogi naši nasprotniki so se tega nazadovanja veselili in so že šteli mesece in dneve, ko bodo lahko položili sokolstvo v grob. Tudi med mlajšimi brati in sestrami se je pojavila skrb, kaj bo sedaj z našim ponosnim sokolstvom. Med starejšimi člani, med osivelimi borci, ki so preživljali s sokolstvom tudi njegovo junaško dobo od rojstva do osvobojenja, pa si mogel ugotoviti neko tiho zadovoljstvo, da je skozi naše vrste potegnil vihar, da je odnesel pleve, da je očistil ozračje. Marsikak preizkušen borec je krepkeje zopet poprijel za delo, češ: »Sedaj smo spet sami bratje med seboj; sedaj bo moje delo služilo edino in samo sokolstvu in domovini.«

Morda tu pa tam ni ta proces prečiščevanja še popolnoma dokončan, vendar pa po statističnih podatkih moremo ugotoviti, da je glavni del neživiljenjskega in nesokolskega izpadel iz naših vrst.

Iz sledeče razpredelnice je razvidno število edinic v vsem Savezu v razdobju od 1934. do 1938. leta:

Sestra, sokolstvo Te hoče imeti popolno češko ženo, vzorno mater, vzgojiteljico bodočih pokoljenj. Sokolstvo noče koket, ki se ponašajo s tem kar imajo na glavi, a ne v glavi. Hočemo novih samozavestnih žen; nočemo gospodičen s praznimi srci. Danes je to naša zgodovinska dolžnost in odgovornost... Naj se ne praska ona, ki je ne srbi! (Starosta ČOS br. Tryhlař v svojem proglasu na češko sokolstvo.)

	1934	1935	1936	1937	1938
Društva	935	877	866	830	804
Čete	1414	1429	1480	1400	1413
Skupaj	2349	2306	2346	2230	2217

Upadanje in naraščanje je bilo torej sledeče:

	1935	1936	1937	1938
Društva	—58	—11	—36	—26
Čete	+15	+51	—80	+13
Skupaj	—43	+40	—116	—13

Iz zgornjih številke moremo torej razbrati, da sta bili najbolj kritični leti 1935. in 1937. Kdor ni pozabil na razvoj političnih dogodkov v zadnjih štirih, petih letih, bo gotovo potrdil, da so zgornje številke samo odraz najhujših let preganjanja sokolstva, ki je bilo ponekod izpostavljeno terorju od spodaj, drugod pa terorju od zgoraj.

Nekaj društev in precejšnje število čet je sicer v nekem mrtvilu, ki ga je pa treba pripisovati največ pomanjkanju sposobnih ljudi za vodstvo, zlasti na kmetih pri sokolskih četah. Če niso posamezne čete do danes likvidirale, znači da imajo voljo in hotenje obstati, a jim trenutno manjka sposobnega vodstva. Tu čaka župe še mnogo dela, zlasti pri vzgoji potrebnih prednjakov. Gotovo bo poživljenju dela samo v korist nova porazdelitev žup in ustanovitev novih. Mnoge župe so tako obširne in imajo toliko edinic, da je neposreden vpliv in nadzor nad posameznimi edinicami nemogoč.

Nas seveda zanimajo še posebno podatki za našo župo. Ob koncu leta 1934. je štela celjska sokolska župa 66 edinic, t. j. 55 društev in 11 čet. V letu 1935. sta likvidirali 2 društvi in 2 četi in v letu 1938. naslednji 2 društvi in 2 četi. Tako ima zdaj naša župa 51 društev in 7 čet, t. j. 58 edinic.

Tudi v pogledu pripadnikov Sokola nam številke pričajo, da je proces čiščenja skoro pri kraju in da se tu in tam opaža ponoven porast, ki je — bogme — v zadnjih letih, ko je šlo nad nas »z ognjem in mečem«, gotovo bolj zdrav in klen kot oni v letih sokolske »prosperitete«.

Škoda, da niso sledeče številke tako točne kot pri podatkih za društva in čete. Mnoga naša društva, v še večji meri pa čete, ne pošiljajo pravočasno ali sploh ne svojih poročil. Zato slika ni povsem jasna, vendar lahko na podlagi danih podatkov sklepamo o skupni moči sokolstva v zadnjem razdobju.

1934	2349	332.166	1953
1935	2306	297.602	1803
1936	2346	218.363	1617
1937	2230	215.924	1584

Iz teh številk spoznamo, da je nazadovalo število pripadnikov v letu 1935. za 34.564, v letu 1936. za 79.239, v letu 1937. pa samo še za 2.439. Značilno pa je, da je v tem letu dravski zbor napredoval za 809 pripadnikov.

Tudi podroben pregled številčnega stanja naše župe nam priča, da je doba čiščenja končala v glavnem z letom 1936.

Stanje v naši župi je bilo kot sledi:

	1934	1935	1936	1937	1938
Člani	4377	4002	3582	3757	3715
Članice	1835	1681	1471	1470	1466
Moš. naraščaj	676	639	574	619	667
Žen. naraščaj	448	385	360	431	476
Moška deca	2421	2127	1812	1614	1649
Ženska deca	2338	2054	1657	1516	1424
Skupaj	12095	10888	9456	9407	9397

Pri podrobnem proučevanju teh številk bomo izračunali, da je bil po letih upad in porast sledeči:

	1935	1936	1937	1938
Člani	—375	—420	+175	— 42
Članice	—154	—210	— 1	— 4
Moški naraščaj	— 37	— 65	+ 45	+ 48
Ženski naraščaj	— 63	— 25	+ 71	+ 45
Moška deca	—294	—315	—198	+ 35
Ženska deca	—284	—397	—141	— 92
Skupaj	—1207	—1432	— 49	— 10

Iz teh podatkov moremo ugotoviti, da je največ članstva odpadlo v letih 1935—1936. in da moremo beležiti že v letu 1937. lep napredek, katerega pomembnost pač ne more zmanjšati ponovni mali upadek v lanskem letu. Če primerjamo število članstva v letu 1934. in 1938., ugotovimo, da je v teh štirih letih padlo članstvo naše župe za 16.6%.

Prav razveseljive pa so številke razvoja naših naraščajskih oddelkov. Od leta 1937. naprej polagoma in enakomerno napredujemo. Da, celo presegli smo za malenkost število naraščaja iz leta 1934. To nas mora navdajati s ponosom in prav lahko popravimo narodno pesem:

Ah' i jesu odleteli »sokoli«,
ostali su ptići sokolići;
hranit ćemo ptiće sokoliće,
naše pleme poginuti ne će,
naši dvori ostat pusti ne će.

Kdor ima mladino — tistega je bodočnost!

Morda bi kdo to trditev uporabil prav za dokaz naše slabosti, sklicujoč se na upad števila dece. Resnično, pri deci smo izgubili v razmerju z letom 1934. celih 35.4%. Ali pred tem upadom nas ne sme biti strah. Ne pozabimo, da je bilo v polpretekli dobi sokolovanja v modi in je sokolovalo vse vprek. In koliko črnila se je potratilo za razna potrdila, da »brat« ta in ta, »sestra« ona in ona, vadi sokolsko deco. V največ slučajih je bila vsa ta sokolska deca sokolska le — na papirju, ker je tak papir predstavljal vrednost. Prav grdo je bilo poteptano naše lepo načelo »Ne koristi, ne slave!« Zato hvalimo Boga, da je šel tisti čas mimo nas. Seveda je nekaj upada zakrivilo tudi pomanjkanje vaditeljev. Pred leti smo imeli vaditeljev, še več pa »vaditeljev« na izbiro. Nujno potrebno je, da vzgojimo hitro nov kader neodvisnih, navdušenih in požrtvovalnih Sokolov — mladinskih vodnikov. Število dece pa je še vedno tako visoko, da nas ne sme biti strah pred bodočnostjo. Seveda pa moramo posvetiti tej naši mladeži vso skrb in vso ljubezen.

Te vrstice smo napisali vsem tistim, ki so morda izgubili vero vase in obstoj sokolstva. Sokolstvo je preživljalo pred vojno, med vojno in po njej najtežje dneve. Ali iz vsake borbe je izšlo prečiščeno, okrepljeno, ojeklenelo. Zato tudi v bodočnost gledamo z dvignjenim čelom, ker je v naših srcih globoka vera, da naše pleme poginuti ne će, naši dvori ostat pusti ne će!

Milan Mahkota:

Ne najdem naslova...

Kako postane človeku hudo, ko daleč od doma — pa četudi je med brati — zasliši mehko domačo besedo, kaj še pesem.

V Savezni prosvetni šoli, ki se je nedavno vršila v naši prestonici, smo navdušeno prepevali himne vseh slovanskih narodov. Vsak dan ob treh je prišel brat Parnicky — Slovak po rodu — in peli smo od »Bože pravde«, do »Šumi Marice«, pa od »Kje domov muj«, do »Pod Tatro sa bliska« ter končavali viharno »Ješće Poljska nje zginela«...

Ko ti ob domoljubni pesmi postane oko motno, rad zapičiš pogled kam daleč, daleč..., da ti odleže.

Tako se je godilo tudi meni.

A glej! V parku, na klopici (videlo se je tja skozi okno naše predavalnice), sem opazil samotno starko, ki si briše solze, vedno bolj in bolj joče. Ponavljalo se je to sleherno popoldne.

V odmoru — po končanem petju sedmega dne — stopim k njej ter jo vprašam po bolečini, ki jo tare.

V prav medli srbščini odvrne stara mamica: »Svojo pesem hodim sem poslušat! Sem iz Poljske!« In še bolj je zaihtela.

Jaz pa sem zbežal, da me starka ne bi videla...

Vladimiru Gortanu

Dragi Vladimir!

Letos 17. oktobra poteče 10 let od onega jutra, ko so Te peljali k morju, Tvojemu istrskemu morju in Te je krdelo črnih mož usmrtilo. Tedaj se je v nemi bolesti stisnilo srce vsem Tvojim bratom, vsem ljudem.

Mi vsi vemo, ves svet ve, da si bil nedolžen in si moral pasti le zato, da bi se prestrašili nasprotniki voditelja črnih mož in bi se njegova moč razširila. Saj je bil eden najtežjih »dokazov«
proti Tebi — sokolsko pero. Toda črni možje so dosegli prav nasprotno: utrdile so se obrambne vrste Tvojih rojakov, nas pa je prepričalo, da vodi edino Tvoja pot, pot žrtev k lepšemu, višjemu življenju.

Veš, tudi med nami so bili taki, ki so vpraševali: »Kaj imaš od tega, če te ubijejo?« Žene so stavile taka vprašanja svojim možem, matere, strahopetci — tudi takih smo imeli, dragi Vladimir — pogumnejšim.

Rekel sem, da smo imeli tudi strahopetce. Zakaj bi Ti zakrival resnico. Še jih imamo, a njihovo število se krči, zakar hvalimo Tebe in tisoče naših velikih Mučenikov, ki so nam pokazali, kdaj ima smisel življenje posameznika in skupnosti. Čudno bi bilo, če bi se ne zgodilo tako. Psica, mačka, volkulja, levinja se pustijo pobiti v obrambi svojih mladičev, pa bi bilo pri ljudeh drugače.

Prepričan si bil, da je braniti se, ne samo pravica, ampak častna dolžnost. Mi Ti bomo sledili in se Ti bomo skušali približati, Ti pa nas bodri in nam stoj ob strani, če bomo kdaj omahovali. Stražimo svojo lastnino, borimo se za pravico odločanja o svoji bodočnosti, o bodočnosti našega rodu.

Glej, od morjã in do zibeli Soče
še vedno narod naš pod jarmom stoče
in več ne ve za silo svojih pleč.

*

Usoda naša je zdaj v vas, mladini!
Bodite seme, če ste zdrobljen snop,
in če naš dom še ne, bo prost vaš grob.

*

Samo smrt in samo bolečine
so vstajenja in življenja nada.

*

Ce hoče narod vse, še smrt trpeti
za svojo svóbedo, ne šteje glav
in nihče nima zanj dovolj vrvi.

Al. Gradnik.

Bo.:

Sirene tulijo

Boril se bom
ker je življenje borba
in ker je v borbi
edini smisel človeškega življenja.
(A. Stambolijski.)

Smo za mir! Nočemo vojne! Ni še dolgo tega, ko smo čitali o predlogih za mednarodno razorožitev. Govorimo o miroljubnosti držav. Da, miroljubnost ostaja pri nekaterih politikih le skromna, tiho izražena želja, hotenje bi rekel, med tem ko jim stvarnost neizprosno potiska v roke puško in natika na obraz plinsko masko.

Plinske
moske . . .

Zakaj vse to? Borba! Beseda velikega pomena, beseda, ki je stara prav toliko kot človeštvo. Prevzeli smo jo od prednikov in jo bomo prav tako kot je, izročili svojim potomcem.

Davno nekoč sta se srečala prebijajoč se skozi trdo življenje dva človeka. Iz iste upravičenosti do neke dobrine se je razvilo med njima tekmovanje za prestiž. Borba je bila spočeta. Najprej samo besedna, miselna, ki pa je iz potrebe po končnem uveljavljanju prešla v dejanski spopad. Odločilna za izid borbe je bila višja duševna in telesna sila enega izmed nasprotnikov.

Temeljni izhod borbe je pravica in dolžnost do samoohranitve, ki ju imajo živa bitja. Ker se pa interesi in potrebe različnih bitij pri izvrševanju te osnovne naloge križajo in segajo v območja drugih, mora priti iz gole nujnosti do borbe. Ta borba se je prenesla iz povsem istih razlogov na višje edinice človeške skupnosti, na narode oziroma države. Dejstvo je in z njim se moramo sprijazniti, da je borba bila, da je in da bo dokler bosta na svetu dve sami živi bitji.

Morda bo prinesel čas borbi drugačen značaj, da ji bo dal na razpolago drugačna sredstva, toda bistva borbe vse to ne bo izpre-

menilo. Res je, da se načini borbe često ne strinjajo z idejnimi prepričanji posameznikov ali skupin. Sokolska ideologija n. pr. zavrača brutalne načine borbe. Prepričan sem, da bi se Sokol prvi zavzel za kak moralnejši način borbe. Recimo, borbo duha! Dokler pa nasprotnik sam ni voljan spremeniti borbenih sredstev, tako dolgo smo povsem upravičeni posluževati se istih sredstev, pa četudi so po svojem značaju nemoralna. To naj bo kratek odgovor onim, ki so še do pred kratka gledali postrani uvajanje najrazličnejših vojaških vaj v program sokolske vzgoje. To so oni, ki so v prijetni opojnosti svobode in miru preslišali nevarno rožljanje in ki jih je šele sedaj topovsko grmenje na vzhodu in zahodu opozorilo na nov nevarni ples.

Tudi mi bijemo boj. Imamo svoje ideje, ki jih hočemo uresničiti. Sokolski ideali so večni, sredstva pa, ki vodijo k njim moramo zahtevam časa primerno izpremeniti. Pričeli smo iskati izdatnejših sredstev. Našli smo jih v naši vojski. Puško v vsako roko, ponavljam Tyrševe besede iz sedemdesetih let preteklega stoletja. In ne samo puško, spoznavaj in nauči se uporabljati vsa vojna sredstva sodobne tehnike in kemije. Uvedite v vzgojne programe sistematičen pouk upravljanja z motorji, plinskimi maskami itd. Spoznavajte učinke teh bojnih sredstev in že preizkušene obrambne metode proti njim. Vzporedno s tem sprejmite v telovadne načrte večerne ali nočne pohode v vodih ali patrolah, ki se naj vrste tedensko po enkrat ali celo dvakrat. Pri vsakem nadaljnjem pohodu stavite večje zahteve bodisi v naporu, ki ga naj telovadci preneso ali v vztrajnosti (daljši marši). Daljši marši z nenadnimi napori, ki jih morajo telovadci premagati (strmina, dir), so najboljša šola volje — te prepotrebne sokolske in vojaške vrline. Preobrazimo sokolske telovadnice v vojašnice strokovno in moralno pripravljenih prostovoljcev, kajti:

»Borili se bomo, ker je življenje borba
in ker je v borbi edini smisel človeškega življenja.«

Taborniki
se vračajo
z daljšega
pohoda

K. S.:

Sokolsko društvo Sv. Pavel pri Preboldu

V časih, ko se je vedno bolj občutil tuji pritisk in so ob raznih prilikah paradirali operjeni veterani, so se zbrali v Dolenji vasi v »Filijalki« šentpavelski fantje in možje, da ustanovijo v Sv. Pavlu sokolski odsek. Bilo je to 30. oktobra 1910. leta. Osrednja sila novoustanovljenega odseka je bil takratni nadučitelj br. Vidic, ki mu je bil vse do svetovne vojne starosta in duševni vodja. Novi odsek se je oprijel svojega dela z vso vztrajnostjo in ljubeznijo in je odločilno sodeloval pri nacionalizaciji domačega kraja, saj je zbral okrog sebe vse vidnejše, zavedne domačine. Spričo razvijajoče se industrije je bila ustanovitev odseka zelo važen činitelj v narodnem življenju. Zavedajoč se svojega pomena, je odsek kmalu po ustanovitvi pričel misliti na zgraditev lastnega doma. Goldinar za goldinarjem se je nabiral in že so kupili enega najlepših prostorov tam blizu, kjer stoji sedanji dom. Toda vojna in nečedne manipulacije nasprotnikov so nam vzele vse, tudi zemljo.

Kmalu po prevratu smo delo obnovili. Ker smo morali pričeti vse znova, je šlo počasneje, dokler se nismo sporazumeli s tukajšnjim naprednim delavskim podpornim društvom, da zgradimo skupen zadružni dom. Dne 14. julija 1932 smo ga otvorili. Sokolsko društvo ima veliko telovadnico, garderobe, knjižnico in društveno sobo, delavsko društvo pa gostilniške prostore; oder je skupen. Čim je bil dom tvorjen, se je društveno življenje silno razmahnilo, saj razpolaga s prostranim telovadiščem in dobro opremljeno telovadnico, celo Jurček s svojimi lutkami je našel pod novo streho svoje zatočišče.

Naj nas naš dom še dolgo druží pod svojo streho pri delu in razvedrilu, v žalosti in veselju. Zdravo!

M. M.:

Za dinar — brez dinarja ...

Neznosna poletna soparica. Vozim se proti Beogradu, drugič v svojem življenju.

V Stari Pazovi vstopi zastaven letalski oficir; prisede kraj mene. »Kamo brate?« se je glasilo vprašanje. Začuden nad ljubeznivim ogovorom mu razložim, da potujem v Beograd, v sokolsko prosvetno šolo. »I ja sam Soko«, pogled mu je obvisel na mojem znaku, ki sem ga nosil na suknji. Ljubeznivo mi je razložil, kje da je »Studentski dom«, sedež šole in že smo zdrveli preko Zemunskega mostu.

Beograd! Nosač! Evo Pravda! Spricer, malina, cigarete! Pravda, večerna Pravda ...

*

Tramvaj broj II. škriplje in piha v breg. S sprevodnikom se dogovoriva, da me bo — za napitnino 1 din — na meni namenjenem kraju »izbacio«. Tako se je tudi zgodilo!

Oprtan, kot Slovenec na božji poti, sem stal pred spomenikom, ki nosi lep ter tako — ali tako, resničen napis: »Vuku srbski narod«.

Gledam okrog. Kam sedaj? Pa pristopi malček - palček, droben fantek ter me ljubeznivo povpraša, kod in kam. Razložim mu zadrego, pa me pospremi fante prav do vrat »Dijaškega doma«. Da, še kovček mi je pomagal nositi.

Ko sva se poslavljala, sem mu stisnil v roko 1 dinar. Pa me zavrne ter pogleda na znak, ki sem ga nosil na suknji ter korajžno pove: »I ja sam Soko«. Toplo mi je postalo okrog oči in srca, ko sem mu stisnil desnico. Odšla sva, vsak po svojem poslu.

*

Govor pred vrsto! Navdušeno pripovedujem tečajnikom to zgodbo. Vsi me resno poslušajo. Le lokavi in prebrisani Bosanec Omer se nekam ironično smehlja.

*

Kritika! Omer povzame besedo ter v verzih poda svojo sodbo:

Naš Mahkota, malčič - palčič
daje deci po dinarčič.
A sokolska ta derišta,
traže banku — ili ništa!

*

Ali je imel lokavi Bosanec malo prav? Kaj pravite? Morda bi te stihe le komu lahko vtaknili za šajkačo? Pa deci prav gotovo ne!

Trpi, muči se, nosi breme za drugega! Tebi govori vest, da si izpolnil bratsko dolžnost.

Iz malhe spominov na gozdno šolo

Taborišče. Jutranji rog nas spravi pokoncu. Že stojimo v zboru. Pripravljeni smo za jutranjo telovadbo. V dolini se podi megla, vrhovi okoli nas se že kopljejo v solncu. Brat Ban stoji pred nami: »Ajde brže, brže, svuci košulju, da te ljubi divno sunce! Na desno! Trčočim korakom marš, marš...«

Tečemo navkreber skozi jutranjo svežino savinjskih goztirov. Nihče ne ve, ne kod, ne kam. Vse je v rokah vodnika. Podi nas skozi nizko in gosto grmičevje. Obraz in gola prsa se kopljejo v jutranji rosi.

Vsi smo upehani. Marsikakšno sem slišal na tvoj račun br. Ban. Širokoplečnež tam spredaj pa gleda v tla, teče, teče, eden, dva ... in se ne zmeni za nič na svetu.

Pot mi je postala znana. Aha, na svetega Urbana nas bo pri-gnal. Toda glej! Spredaj zaslišimo zateglo povelje: Stoj! Marsi-kdo si je mislil »Hvala Bogu!« Stojimo ob vznožju s travo in ro-bidjem porasle strmine.

Razdelil nas je v tri desetine. Nismo se še prav zavedli, že nas je pognal v strmino. 50 metrov imam še do vrha. Srce tolče, pljuča zajemajo z vso svojo razsežnostjo zrak. Lice in prsa imam mokra od znoja. Bom, ali ne bom prišel do vrha? Za hip obstanem. Nak, če pride na vrh kdo drugi, zakaj pa jaz ne bi. Naprej! Preko glave mi frkne zajec. Stiskam zobe! Še par metrov hude strmine. Na vrhu smo.

Stojimo na pokošenem žitnem polju. Odpira se nam razgled, da si lepšega ne moremo želeti. Oddahnili smo se. Telo prešinja blažena toplina. Prsni koši se enakomerno dvigajo in spuščajo. Kje je zdaj nevolja, stiskanje zob in pesti. Nič takega! Z naših lic sije zdrava, mladostna veselost in zadovoljstvo.

Na žitnem polju stoje kope snopov. Sredi polja voz. Na njem mlád kmet. Žena nosi k vozu snopje, on ga naklada. Rano jutro. Pravkar sta pričela z delom. Stojim poleg br. Bana. Pogleda me. Uganil je mojo misel, kajti naslednji trenutek stopi h kmetu in nas ponudi v pomoč. Kot bi trenil smo se pognali na širno polje. Pet minut in 70 rok je opravilo svoje delo. Blaženo se je kmet smehljal in majal neverno z glavo. Pa je bilo le tako.

V diru smo se vračali po kozji stezi v dolino. Preden smo izgi-nili v gozd sem se ozrl. Tam gori nam je, izza visokega kupa žita, mahal zadovoljnega obraza v slovo kmet in nam klical: Zdravo!

Prepričan sem, da ni imel še nikoli v svojem življenju tako hitro pospravljene njive.

Hvaležen sem temu lepemu poletnemu jutru. Mnogo mi je odkrilo.

Lingov telovadni sestav

100 let poteka letos, odkar je P. H. Ling izdelal svoj telovadni sestav. Nekoč je bil ta sistem po vseh šolah večine evropskih držav najbolj cenjen. Še danes naletimo ponekod na telovadnice, ki so opremljene samo z orodji, ki jih zahteva ta sistem. Pa tudi po naših telovadnicah spominjajo na ta telovadni sestav švedske lestve (ribstol), ki jim tudi Tyršev sestav priznava svojo vrednost.

Ling je proučeval anatomijo in fiziologijo človeškega organizma in vplive posameznih gibov in vaj nanj. Cilj mu je zdravo telo ojačati, bolešno in slabotno ozdraviti. Njegov sistem so sprejeli v švedsko vojsko in šole. Večina takratnih telovadnih društev v inozemstvu je prav tako sprejela ta sistem. Najdelj časa se je ohranil v poljskih sokolskih društvih, kjer se še danes poslužujejo poleg Tyrševega sistema tudi Lingovega. Sistem se deli po vplivu na človeško telo, na štiri skupine:

Pedagoška, vzgojna ali zdravstvena telovadba. Vadi se dnevno.

Vojaška telovadba. Obsega vaje z orožjem; puško in sabljo. Telovadec stremi za tem, da protivnika premaga.

Zdravniška telovadba. Razvila se je iz pedagoške. Namen je popravljati ali odpravljati telesne napake.

Estetska telovadba. Namen te telovadbe je na lep način in umetniško prikazati svoje misli in svojo voljo. Ta telovadba ni tako razvita, ker zavisi ne samo od telesnih, ampak v veliki meri tudi od duševnih sposobnosti.

Ling, kot pedagog, je dajal prvenstveno važnost postopku pri izvajanju telesnih vaj. V njegovem sistemu ni vaj, ki bi škodovale človeškemu zdravju. Vse njegove vaje so pripravne za oba spola in za najrazličnejše starosti. Po njegovem mnenju je telovadba sredstvo za očuvanje zdravja in ni njen namen doseganje rekordov na tekmah. Nobena vaja ni brez odrejene svrhe, povečavajo spretnost in prisotnost duha.

Sistem se deli na redovne vaje, korakanje, telovadne vaje in igre. Telovadne vaje se dele na pripravne in osnovne vaje. V pripravne vaje spadajo stoje, vaje za noge, roke, glavo in trup. V osnovne vaje, pa telovadne vaje za hrbtenico, sprednje in zadnje telesno mišičevje, dihanje, vaje v vesi, vaje ravnotežja in skoki. Sem spadajo še borenja in predvaje za plavanje.

Orodja, ki jih je uvedel so: švedska lestev, rešetkaste lestve, leseno sedlo, palice in vrvi za plezanje (vodoravno in poševno) klop, gred, konj itd. Vse vaje se izvajajo v telovadnici, igre pa v prirodi na svežem zraku.

Lingova metodika zahteva, da se telovadno uro prične in konča z lažjimi vajami, dočim se težje vaje uvrste v sredino telovadne ure.

Ta sistem se je ohranil še do danes v severozapadnih šolah in društvih Evrope, skoro popolnoma, dočim se drugod polagoma umika popolnejšim sistemom.

Rafael Ban:

Proste vaje gozdne šole 1939

2. prehod:

Poskoki in koraki so isti kot v 1. prehodu.

- I. 1., 2. Dva poskoka na mestu sonožno.
- 3., 4. Štirje koraki v teku; krajniki pol obrata s čelom od glavne tribune; sredinjski preidejo k sredini v dvojne redove (s čeli od glavne tribune). Slika 2.
- II. 1., 2. Dva poskoka sonožno na mestu, s prvim poskokom cel obrat v levo, s čelom k glavni tribuni.
- 3., 4. Štirje koraki v teku (zalet proti glavni tribuni do spred. značke).
- III. 1. Odriv levonožno, prednožiti z desno in v letu cel obrat v levo.
2. Doskok na levo (točno na značko!) v vzporo čepno zanožno z desno. Sredinjski ravnajo po svojih krajnikih.
3. Drža.
4. »šti«: Vzravnavo, »ri«:prinožiti z desno in sp.
- IV. 1.—3. Tri korake naprej (1. d. l.) do naslednje značke, s čelom od glavne tribune.
4. Stoja spetno in sp.:
Ponovi 1. sestavo, 1. prehod, 2. sestavo (telovadci izvajajo obratno kot pri prvem izvajanju) nato 2. prehod in spojeno:

Sl. 2

Razstop

- I. in II. = I. in II. taktu iz prve sestave.
- III. 1. Odročiti, h. gor.
2. Priročiti s tleskom ob stegna.
3. Zasuk trupa za 90 stopinj v levo — odročiti, h. gor.
4. Odsuk — priročiti s tleskom ob stegna.
- IV. = III. Obratno z razliko, da na 4. dobo skozi priročenje predročiš not dol prekrizano, roke nekoliko pokrčiti in sp.

3. SESTAVA

(Izvaja se štirikrat.)

- I. 1. S čelnimi loki dol vzročiti, h. ven.
2. Drža.
3. Odročiti, dl. gor.
4. Vzpon spetno — vzročiti in sp.
  - II. 1. spon spetno — s čelnimi loki not odročiti gor, dl. spred.
2. Skrčiti zaročno, pesti, h. ven.
3. Suniti v stran gor, dl. spred — rahel zaklon glave in trupa v plečih.
4. = 2.
  - III. 1. — 3. Suniti trikrat v stran gor, dl. spred.
4. Zib v počepu — s čelnimi loki dol predročiti dol not prekrižano, roke nekoliko pokrčiti.
  - IV. 1.—4. Štirje poskoki sonožno na mestu, s čelnimi loki dol odročiti, dl. spred — in sp. štirje podlehtni krogi gor; vsak krog se začenja istočasno z odzivom.
  - V. 1. Doskok v vzporo čepno in sp.
2.—4. polagoma vzravnavo, stoja spetno — skozi odročenje vzročiti, h. ven (četrti dobo povdari s točnim vzročanjem).
  - VI. 1.—3. Polagoma čep spojno na celih stopalih — predročiti gor (roke vodoravno!) h. gor (povdarek na tretjo dobo.)
4. Vzravnavo hitro v stojo spetno — vzročiti, dl. spred.
  - VII. 1. Počep spojno na celih stopalih — odročiti dol, dl. gor.
2. Vzravnavo v stojo spetno — vzročiti, h. ven.
3.—4. Dva čelna kroga ven; na 4. dobo izvede polobrat v levo v stojo zanožno z desno.
  - VIII. 1. S prisunom desne stoja spetno — priročiti s tleskom (s priročanjem končaš čelne kroge).
2.—3. Drža.
4. Predročiti dol not vzkrižno, h. gor, roke nekoliko pokrčiti in spojeno ponovi 3. sestavo.
- Pri četrtem izvajanju 3. sestave je na 4. dobo v VIII. taktu drža.

SESTOP.

- I. in II. = I. in II. razstopa z razliko, da že v I. taktu prično telovadci prehajati s koraki k sredini in sp.

Zaključek

- I. 1. Izpad z desno naprej ven — majhen predklon — z desno predročiti gor ven, z levo zročiti ven, h. gor.
2.—4. Drža.

- II. 1. Klek levonožno — predročiti, h. gor.
2.—4. Drža.
- III. 1. Zaročiti ven, dl. spred.
2.—4. Drža.
- IV. 1. Z levo odročiti (položi roko na ramena levega sotelovadca);
levi krajnik: odročiti z levo dol, h. gor.
Vsi: položiti dlan desne roke na srce.
2.—4. Drža.

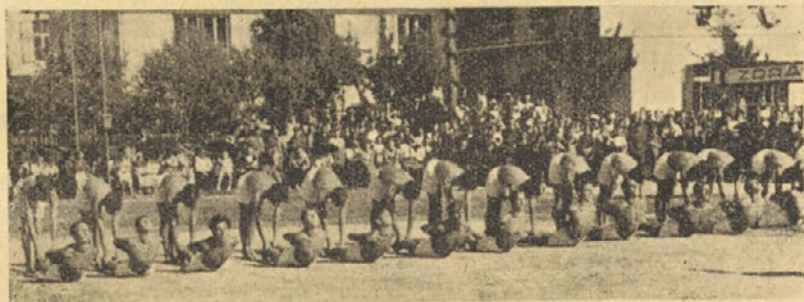
V tem položaju poslušajo besede Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja sokolstvu. (Preko zvočnika.)

»Sokoli, bodite tudi odslej vsemu našemu narodu zgled duhovnega edinstva. Od zibelke do groba ste dolžni služiti le Jugoslaviji in jugoslovenski misli. Njene so Vaše mišice, vaša srca; njene morajo biti vse Vaše radosti, ideali in vse Vaše težnje. To zahtevajo od Vas sokolske tradicije, to je oporoka onih, ki so padli za veličino domovine, to Vam je moj kraljevski pozdrav. Zdravo!«

Nato odpojejo telovadci »Sokolski pozdrav«. Po zadnjem »Zdravo!« sledi:

- I. 1.—4. Drža v istem položaju.
- II. 1. Vzravnavo, s prisunom desne stoja spetno — priročiti.
2.—4. Drža in spojeno koračnica.

Opomba: Godbo k vaju, br. Bana sestavlja br. Gobec Radovan.

Nastop tabornikov v Žalcu: II. sestava 10 takt

Kdo je velik? Kdor svoj čas izpolni,
Kdor življenja vso žrtvuje moč
idealom in najvišjim ciljem
dokler smrt ga ne zagrne v noč...

(A. Aškerc.)

IZ ŽUPNEGA TO**Nov kader izprašanih vodnikov**

Kakor je bilo javljeno, so se vršili po končanih prednjaških tečajih članov, članic in naraščaja v gozdni šoli v Lokah pri Mozirju župni in društveni izpiti.

Župni izpit sta napravila br. Vinko Blaško, Celje-matica in br. Fran Schroll, Sevnica. Izpita sta se vršila 8. avgusta pod predsedstvom saveznega načelnika br. dr. Alfreda Pichlerja..

Društvene izpite, ki so se vršili 9. oziroma 29. avgusta t. l. so napravili sledeči bratje in sestre:

Člani: Branko Prekoršek, Romeo Milošević, oba Celje-matica. Ivo Čerin, Mozirje. Milan Oblak, Radeče. Stanko Čepin-Oset, Sv. Peter v Sav. d. Ivan Lisac, Trbovlje. Jože Bernot, župa Ljubljana.

Naraščajniki: Miran Cilenšek, Zvonko Koželj, Milan Pšeničnik, vsi Celje-matica. Stanko Krašovec, Griže. Danilo Ferenčak, Rudi Poljšak, Branko Pirtošek, Veljko Križnik, vsi Laško. Janko Kobale, Sv. Jurij ob Taboru. Vladimir Hren, Božo Kus, Stojan Volčanšek, vsi Trbovlje. Jože Jurič, Zagorje. Rastislav Korunović, Miloš Velimirović, oba župa Beograd. Drago Paić, Dušan Vesović, oba župa Karlovac, Janko Kostnapfel, župa Ljubljana.

Članice: Milena Dernač, Artiče. Marica Brložnik, Brežice. Edita Bizjak, Lidija Blaznik, obe Celje-matica. Mimica Sebenik, Gornji grad. Vikica Slenc, Hrastnik. Leopoldina Krasnik, Trbovlje. Angelca Vutkovič, Sevnica. Božena Srebotnjak, župa Maribor.

Naraščajnice: Nada Jug, Braslovče. Irena Kobal, Mihaela Lebič, Mimika Zabkar, vse Brežice. Nada Jarh, Voja Kovač, Vera Košutnik, Silva Lednik, Breda Vudler, vse Celje-matica. Sonja Radanovič, Vera Debelak, obe Krško. Pavla Troger, Mozirje. Nada Pirtošek, Stana Zupanc, obe Laško. Stefi Baumkircher, Sevnica. Metoda Kramar. Velenje.

*

Statistične podatke naj društva pošljejo takoj, da zamoremo sestaviti celoten pregled za zbor načelnikov. Obenem opozarjamo br. načelnike, da pošljejo svoja poročila o izvršenih nastopih v kolikor tega še niso storili, po razposlanih tabelah.

Predlogi za zbor načelnikov in načelnic, ki bo predvidoma drugi mesec, naj se pošljejo na župno načelništvo do 20. oktobra.

Občni zbori naj bodo izvršeni že v mesecu oktobru, da bodo novoizvoljeni načelniki pravnoveljavno zastopani na zboru društvenih načelnikov.

SOKOLSKA PETROVA PETLETNICA

Lep primer osebne zaobljube. Kako so nekateri naši člani razumeli osebno zaobljubo nam priča dejstvo, da je neki član (žal imena nismo mogli zvedeti) varaždinske župe, doma izdelal kompletno lutkovo gledališče in ga podaril svoji edinici...

ali da je br. Dragić P. Radosavljević v brezvodnem kraju tuzlanske župe postavil na lastne stroške velik vodnjak, ki je bil pred kratkim otvorjen in stavljen na razpolago javnosti.

Sokolska četa Bilješevo je 28. maja t. l. otvorila lep spominski vodnjak v okviru SPP. Ker pa ji je bilo to premalo, je zgradila še dobro dovozno pot od železniške postaje do vodnjaka.

Sokolsko društvo Ruše je v okviru del SPP zgradilo krasno letno gledališče, nabavilo članstvu 45 krojev in bo razvilo letos svoj prapor. Cestitamo!

V čast kralja Mučenika. Sokolskim društvom Zidani most, Trbovlje in Zagorje se bo pridružilo tudi sokolsko društvo Mozirje, ki bo v spomin velikega kralja mučenika vzdalo v dom spominsko ploščo.

SOKOLSKI TISK

Društveni listi v skopljanski župi. Nekatera društva (tako Ljubljana - Tabor, Zagreb III., Subotica, Split in dr.) izdajajo ali so izdajala svoja lastna glasila. Ti pojavi lokalnega sokolskega tiska so več ali manj kratkotrajni, ker jim manjka na eni strani materialna osnova, na drugi strani pa imajo preozek krog sotrudnikov. Izdajanje društvenega lista kaže gotovo veliko navdušenje izdajateljev za sokolsko tiskano besedo, ki ga moramo občudovati, posebno tam, kjer bi človek mislil, da ni mogoče začeti take akcije. Zanimivi so pojavi društvenega sokolskega tiska v skopljanski župi, ki je pognal korenine na selu, med kmeti. Četi Elez in Doljani sta izdajali delj časa svoje glasilo »Soko iz Eleza i Doljana«, ki so ga pisali sami kmečki pisci in pesniki. Tudi list »Soko sa Lepenca«, ki je sledil prvemu kot glasilo čete Elez in čete Đeneral Janković, je imel sotrudnike izključno iz kmečkih in delavskih vrst. V Đeneral Jankoviću je cementna tvornica in tamošnja četa je predvsem delavska. V začetku letošnjega leta pa je »Soko z Lepenca« prenehal izhajati. Zato pa je naraščaj društva Skoplje II. - Hanrijevo pričel izdajati svoje glasilo »Soko Skoplje II.« in se tako pridružil splitskemu naraščaju, ki izdaja list »Mladi Soko«, o katerem pa smo že pisali v našem vestniku.

»Išči resnico, ljubi resnico, govori resnico, brani resnico do smrti.«
(Jan Hus.)

RAZNO

Narodna zveza legionarjev na Češkem, ki je združevala vse dobrovoljce, borce za osvobojenje Češkoslovaške v svetovni vojni, je bila pred kratkim razpuščena od protektorja.

5000. Na Češko-moravskem so 1. septembra aretirali 5000 čeških javnih delavcev in rodoljubov. Med aretiranimi so po došliih vesteh tudi starosta ČOS br. Truhlař in bivši načelnik ČOS br. Klinger.

Lastavica ali bela vrana? Sokolska četa v Markoveih pri Ptujju otvorila v nedeljo 3. septembra Sokolski dom, ki nosi ime pokojnega br. dr. Ljudevita Pivka, ki je bil markovski rojak. Dom je blagoslovil domači župnik. Slavnosti otvoritve je prisostvovalo tudi odposlanstvo »Slovenskih fantov« v krogih.

Slovaški poslanik v Varšavi — »veleizdajalec«. Prvi dan bojev v sedanji vojni je dr. Satmari, slovaški poslanik v Varšavi posetil poljsko zunanje ministrstvo, kjer je v imenu slovaškega naroda izrazil svoje simpatije poljskemu narodu. Isto je izjavil tudi v varšavskem radiu. Državno tožilstvo v Bratislavi je uvedlo proti dr. Satmariju kazensko postopanje in ga obtožilo veleizdaje. Zaplenilo je tudi vse njegovo imetje. Kdo je veleizdajalec?

Kri ni voda. Srečal sem oni dan Hrvatico. Povprašal sem jo kako je sedaj v njihovi avtonomni Hrvatski. Ni odgovorila na vprašanje, temveč je dejala: »Da, sedaj nas dele Sotla in Kolpa. Ali Sotla in Kolpa sta vodi. Kri pa ni voda.« — Zamislil sem se nad temi besedami. In resnično: ni me strah današnjih in jutrišnjih dnevnih dogodkov. Kajti kri ni voda!

T. G.

Največ organiziranih strelskih odsekov v Savezu ima naša župa (58). Župne edinice razpolagajo tudi z največjim številom pušk (65). Te ugotovitve so razvidne iz razpredelnice v 33. številu Sokol glasnika.

Češko-moravski protektorat se je v sporazumu z Mednarodnim olimpijskim odborom prijavil samostojno k olimpijskim igram v Helsinkih.

LIBUŠA SVOJIM SINOVOM IN HČERAM...

Revni drvar je sklenil, da si bo zgradil skromen domek. Delo je bilo težko. Toda vodilo ga je hrepenenje, da si postavi svoj dom. Že je čutil toplo domačnost svojega zavetišča. V duhu je videl pred hišo igrajočo se svojo deco. Domek je bil gotov, Pripravljen je bil sprejeti svoje stanovalce. Toda... glej! Nebo se je stemnilo. Prihrumela je nevihta, strela je vdarila v novi dom in objeli so ga plameni. Žalostno je iskal obupani drvar, ki je bil že na pragu svoje sreče, med bornimi ostanki — sekiro. Našel jo je, nabrusil in ji napravil niovo toporišče. Pričel je znova. Zdaj gradi novo stavbo, ki bo še lepša, saj ima več izkušenj in ve kako jo bo zavaroval pred nesrečo.